

Žene u znanosti

INTERVJU S

MATEJOM DUMBOVIĆ

Na jubilarnom 10. uručanju stipendija Nacionalnog programa «Za žene u znanosti» koji organiziraju UNESCO i tvrtka L'Oreal Adria uz potporu Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta, jedna je od četiri dobitnice Mateja Dumbović s Geodetskog fakulteta. Programom «Za žene u znanosti» nagrađuju se mlade hrvatske znanstvenice do 35 godina starosti koje su u posljednjoj fazi pripreme disertacije iz područja prirodnih znanosti, medicine i zdravstva, biotehnoških znanosti, uključujući i interdisciplinarna područja. Inspirirani uspjehom mlade kolegice zamolili smo ju da porazgovara s nama, ona nam je podijelila svoja iskustva i dojmove, otkrila je li ženama u znanosti teško kao i Howardu Wolowitzu (The Big Bang Theory) jer je 'samo' magistar, te je svim ženama u znanosti poslala snažnu poruku.

Za početak, možete li se u par rečenica predstaviti čitateljima Ekscentra?

Imam 32 godine i dolazim iz jedne sasvim tipične, radničke zagrebačke obitelji. Živim s dečkom u stanu koji ćemo otplaćivati vjerojatno do kraja života. Radim kao poslijedoktorand na opservatoriju «Hvar», bavim se fizikom Sunca i svemirskom prognošikom (solarne oluje). U slobodno vrijeme pjevam u zboru i radim svašta i ništa, ovisi kako mi dođe (evo, u zadnje vrijeme npr. gledam EURO2016). Rođena sam u Zagrebu gdje sam završila jezičnu gimnaziju (Lucijan Vranjanin) te i dan-danas živim u Zagrebu, a ne na Hvaru kako ljudi često zabunom misle zato što radim za opservatorij «Hvar» (uređi su nam na Geodetskom fakultetu, a u opservatorij na Hvaru idemo samo povremeno).

Kako ste sa stranih jezika prešli na fiziku Sunca?

Za studij fizike sam se više odlučila iz hira i nekog mladenačkog bunta. U to vrijeme zapravo i nisam imala neku viziju što bih sa sobom te sam razmišljala o filozofiji, što se nikako nije dopadalo mojim roditeljima koji su željeli nešto 'konkretnije' (tipično roditeljsko pitanje: «A gdje ćeš ti raditi jednog dana?»). Na kraju sam se odlučila za fiziku jer je 'konkretna', a činilo mi se da je na neki način slična filozofiji (uz puuuuuu matematike :)). Na kraju je, eto, ispalo da je to jedna od najgenijalnijih odluka koje sam donijela u životu.

Kako ste se odlučili djelovati u polju kojim se trenutno bavite i u kojem ste, na koncu, toliko uspješni?

Sasvim slučajno – polagala sam ispit kod Bojana Vršnaka koji mi je ponudio da radim diplomski rad kod njega. Meni se to činilo kao dobra ideja jer se većina mojih kolega s faksa odlučilo za nuklearnu fiziku ili područja vezana za CERN, pa sam mislila da ću se lakše probiti u fizici

Sunca, makar sam bila totalni početnik (al sve se da naučiti :)).

U to vrijeme Bojan je imao FP7 projekt SOTERIA pa mi je nakon diplome ponudio posao na tom projektu, a nakon njega je došao novi projekt, pa sam upisala poslijediplomski... I, evo me tu gdje jesam.

Kako ste se odlučili prijaviti na natječaj za nacionalni program stipendiranja «Za žene u znanosti»?

Znala sam za te stipendije još odavno, ali se nisam prije mogla prijaviti. Kad sam vidjela da se otvorio natječaj i da ove godine zadovoljavam uvjete, odmah sam se odlučila prijaviti. Mislila sam si, pa ništa me ne košta prijaviti se, a ako dobijem, to je velika stvar – ogroman dodatak životopisu koji će mi sigurno puno pomoći u izgradnji karijere (prijave na druge stipendije, projekte i slično). Financijski aspekt me nije toliko motivirao, ali je naravno zgodan dodatak :)

Možete li nam dočarati kako ste se osjećali kad ste saznali da ste dobili nagradu?

To je onaj osjećaj nevjerice, kao npr. kad položite neki super teški ispit ili diplomirate (ili doktorirate). Euforija dođe s vremenskim odmakom.

Što ova stipendija znači za Vas osobno te kako će Vam ona u budućnosti pomoći?

Ja na to gledam ovako – ova nagrada će mi pomoći da ostanem raditi u znanosti. Kao što sam spomenula ranije; to je ogroman dodatak životopisu. Danas znanost nije više «zaposlim se na fakultetu i mirna sam do kraja života». Stalno treba prijavljivati nove stipendije i projekte, a pri svakoj se prijavi gleda što ste dosad napravili i koje ste stipendije, projekte i nagrade dobili.

Jeste li ikad imali situaciju gdje su Vas čudno gledali (na poslu ili drugdje) jer ste žena, ili da ste naišli na nekakvu poteškoću?

Ne sjećam se da je bilo nekih negativnih primjera.

Kako komentirate trendove omjera muških i ženskih studenata na tehničkim fakultetima te što predviđate, kakvi će biti u budućnosti?

Pa, da budem slikovita; mislim da je onaj mit o ženama na FER-u koje su kao bigfoot (em dlakave, em im postojanje nije potvrđeno) daleka

Promocija 2016., uslikao i obradio fotograf Berislav Fabijanić

prošlost. Predviđam da se u budućnosti više neće pričati o omjerima muških i ženskih studenata.

Imate li neki moto koji Vas motivira za daljnja istraživanja?

Upornost, upornost i upornost. I onda još malo upornosti.

Koga biste nazvali svojim uzorom i zašto?

Uzor mi je moj mentor, Bojan Vršnak, zato jer je genijalan znanstvenik, svjetski poznat i priznat, a uz sve to jako ugodna i zabavna osoba. On je svijetli primjer da se vrhunska znanost može raditi i u Hrvatskoj, a usput imati obitelj, prijatelje i zabavljati se u životu.

Koju biste žensku osobu izdvojili iz povijesti i zašto?

Nemam nekog favorita. Možda ženu koja je izumila perilicu za suđe? Mislim da je očigledno zašto :)

Koje je najzanimljivije i Vama najdraže mjesto koje ste posjetili u sklopu poslovnog puta?

Yucatan! Bila sam tamo na znanstvenoj konferenciji prije 3 godine i usput obilazila majanske ruševine i kupala se u cenotama (to su duboke jame ispunjene prekrasnom, modrom, slatkom vodom). Prekrasno mjesto, samo treba preživjeti sparinu i njihove 'autoceste'...

Koji biste projekt iz svoje karijere odabrali kao najdraži, i zašto?

Najdraži projekt na kojemu sam radila bio je EU FP7 projekt COMESEP, u sklopu kojeg sam upisala i izrađivala doktorat. Ljudi su bili jednostavni i simpatični, a sastanci ugodan spoj rada i zabave. Bila je takva nekakva obiteljska atmosfera da smo svi pomalo pali u depresiju kad nam je projekt završio...

Sad, ne znam ako je postojao, kao u nekim istraživanjima, onaj eureka trenutak kad se podatci mjerenja i kontrole poklope, pa se cijelo istraživanje može zaključiti jer se došlo do otkrića ili nečeg... ako ste imali tako neki osjećaj, opišite :)

Zapravo, u svakom se istraživanju po nekoliko puta dogodi mali breakthrough, tako da ne mogu izdvojiti neki poseban trenutak. Ponekad se dogodi da vam taj breakthrough pokaže da vam istraživanje ide u totalno krivom smjeru ili da ste negdje fulali. Nedavno nam se dogodilo da smo otkrili da model na kojem smo radili preko godinu dana zapravo uopće ne valja i da je pokazivao dobre rezultate samo zato jer je postojala greška u kodu. Tako da breakthrough ponekad može biti i neugodno iznenađenje, makar postoji 'eureka' faktor :).

Za kraj, klasika – što biste poručili svim sadašnjim, ali i budućim ženama u znanosti?

Klasično pitanje, klasičan odgovor – bavite se znanošću i nemojte odustajati jer je znanost najbolji posao na svijetu.

Intervju provela: Franka Grubišić

Zahvala kolegici Dumbović što je pristala odraditi s nama ovaj intervju za Ekseentar i približiti svima nama polje njenog djelovanja, kao i važnost nagrade koju je osvojila!

Slika gore: Dodjela stipendija 2016.

Slika dolje: Posjet Uxmalu, Yucatan, Mexico 2013.